

INFORMÁCIÓS INTÉZMÉNYEK

Új technika a csehszlovák tudományos, műszaki és gazdasági információs rendszerben

A Csehszlovák Szocialista Köztársaság kormánya a közelmúltban fogadta el a tudományos, műszaki és gazdasági információs rendszer fejlesztésének 1980-ig érvényes alapelveit. E szerint az információs rendszer automatizálásában *fokozatosan át kell térni az egyes automatizált alrendszerek összekapcsolására.*

Automatizálni kell a kutatási jelentések, disszertációk, szakfordítások, újtjelentések, a külföldről beszerzett könyvek és periodikumok, a hazai könyv- és folyóirattermés, a vállalati katalógusok, a szabadalmi leírások és a szabványok központi nyilvántartásait.

Ugyancsak automatizálni kell a világban lezajló gazdasági-műszaki fejlődésről készített műszaki-gazdasági elemzések és mutatók, az élenjáró külföldi cégek által készített elemzések, némely ágazat kereskedelmi-gazdasági információt tartalmazó feldolgozások, a nemzetközi együttműködést tükröző információk és egyéb információs anyagok nyilvántartását, s mindezt fokozatosan be kell kapcsolni az automatizált irányítási rendszerbe.

Ágazati szinten elsősorban a gépészet, kohászat, vegyipar, építőipar, energetika, közlekedés, nukleáris ipar, mezőgazdaság és élelmiszeripar, vízügy és vízgazdálkodás, textil- és üvegipar, egészségügy, geológia és külkereskedelem információs tevékenységet kell gépesíteni.

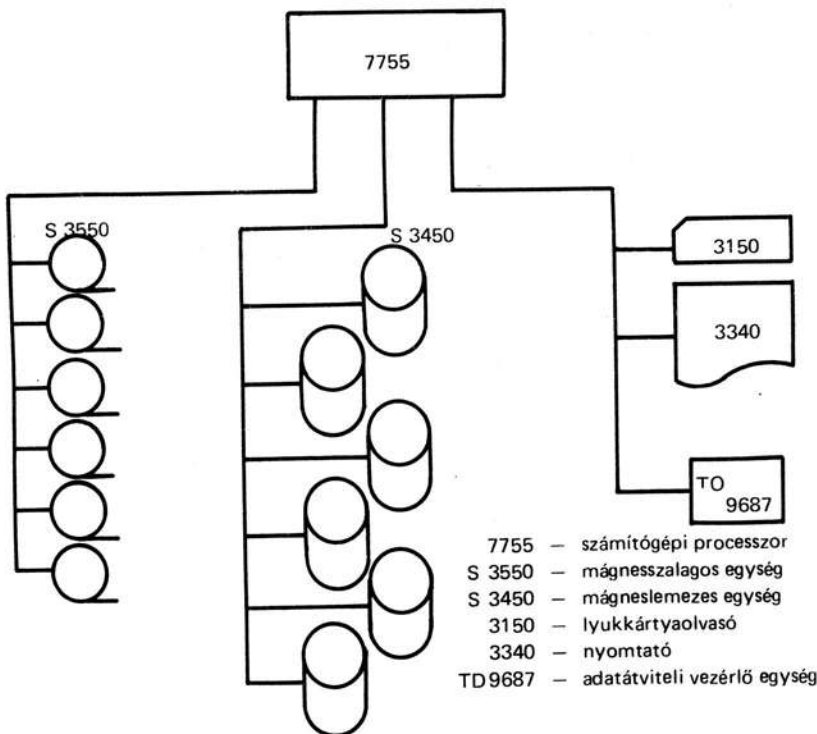
Az automatizálás terén a tájékoztatási rendszer fő koordináló szerve az *ÚVTEI (Ústredi vědeckých technických a ekonomických informací = Tudományos, Műszaki és Gazdasági Információs Központ)*. Az intézmény – központi műszaki bázisa révén – ezen felül a rendszer vezető szolgáltatási központjának a szerepét is ellátja.

Az ÚVTEI-t 1976 végén *EC 1040 típusú Robotron* számítógéppel látták el. Ez Csehszlovákiában a legnagyobb teljesítményű ESZR számítógép. Rendeltetése főként nagy adatbázisok (külföldi mágnesszalagos szolgáltatások, ágazati adatgyűjtemények) feldolgozása. Az ágazati adatokat a központi műszaki bázison a *Key Edit 50* berendezés teszi át gépi adathordozóra. A feladatok realizálásához az ÚVTEI-ben kifejlesztett egységes software rendszer (USS) áll rendelkezésre.

A központi műszaki bázist egy *Siemens 7755* típusú számítógéppel fejlesztik tovább. A fejlesztés nyomán megvalósítható az adatbázisok távfeldolgozása és a felhasználók közvetlen hozzjutása az adatokhoz. Az ezzel kapcsolatos konfigurációkat az *1. ábra* mutatja be.

Az új számítógéppel megvalósítható számítógépes rendszer átviteli részletének konfigurációjáról a *2. ábra* tájékoztat.

A Siemens 7755 rendszerrel kapcsolatos tervek alapján előkészületek folynak az *EC 1040-es* számítógép elhelyezésének a tökéletesítésére a számítóközpont klimatizálásának megjavítására és tereinek átépítésére is.

- 7755 – számítógépi processzor
- S 3550 – mágnesszalagos egység
- S 3450 – mágneslemez egység
- 3150 – lyukkártyaolvasó
- 3340 – nyomtató
- TD9687 – adatátviteli vezérlő egység

1. ábra

A Siemens berendezést és a programokat a tudományos—műszaki fejlesztéshez automatizált irányítási rendszer, az adatinformációs rendszerek, az ágazati és specializált rendszerek, és a tudományos könyvtárak központi szolgáltatásait irányító rendszerek tervezéséhez használják fel.

A Siemens számítógép azonban főleg aktuális feladat elvégzésére alkalmas. Központi egysége 6 blokkos, egyenként 128 Kbyte kapacitású félvezetős memóriával. 8 memóriából 615 nanosekund/8 byte gyorsaságú olvasás lehetséges, a beírás gyorsasága pedig 785 nanosekund/8 byte. A központi egység 169 utasítást ismer. Perifériák csatlakoztatásához a rendszer fel van szerelve 1db byte-multiplex és 2db blokmultiplex csatornával. A blokmultiplex csatornák számát összesen hatra lehet növelni, de a további byte-multiplex csatorna csatlakoztatására is van lehetőség.

A Siemens 7755 számítógép terminálhálózatát 128 Kbyte kapacitású operatív memóriával rendelkező processzor fogja irányítani, amelyhez különböző típusú végállomások csatlakoznak. Ezek között lesz két display a számítóközpontban és mintegy 10 további display a számítóközpontban és mintegy 10 további display, amelyek modemek közvetítésével, illetve távközléssel csatlakoznak a processzorhoz. A terminálok egy része kisméretű nyomtatóval lesz felszerelve. Az adatátviteli feltételezett eszköze a telefonvezeték, amelynek átviteli gyorsasága 600—1200 bit/sec érték körül alakul. A modemok szerepét — az elképzelések szerint — a TESLA MDS 1200 típusú berendezések töltik majd be.

/VOLNÝ, J.—SRB, M.: *Nová technika v soustavě vedeckých, technických a ekonomických informací. = Československá Informatika, 19. köt. 10. sz. 1977. p. 265—269.*

(Futala Tibor)

Az információs intézmények nyilvántartási rendszere Csehszlovákiában

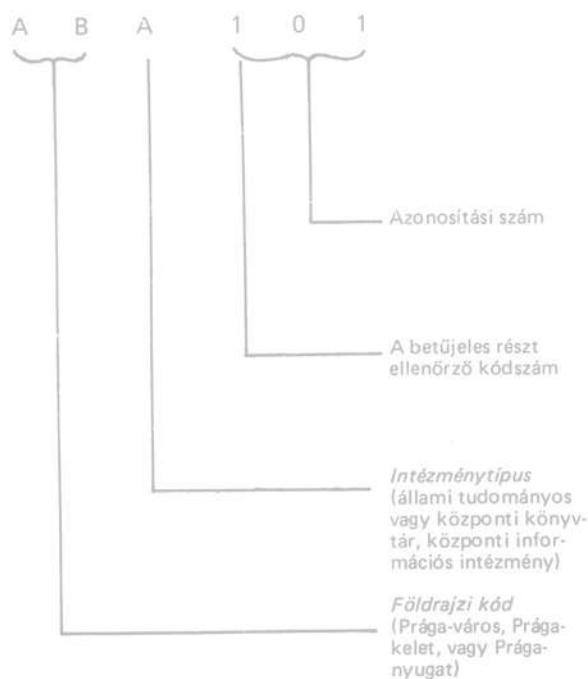
A nemzeti és nemzetközi információs rendszerek kiépülésének előrehaladtával mind többen és mind gyakrabban hangsúlyozzák az *intézmények központi nyilvántartásának* fontosságát. A központi katalógusok használhatósága, a könyvtárközi kölcsönzés hatékony működése, egyéb központi nyilvántartások (pl. fordítások, disszertációk, kutatási és újtjelentések stb. nyilvántartásának) korszerű megszervezése függ tőle.

Csehszlovákiában a külföldi irodalom országos nyilvántartásának elrendelése adott impulzust a nyilvántartási rendszer kifejlesztésére. Az immár 11 év óta két helyen is — a *prágai Állami Könyvtárban és a pozsonyi*

Egyetemi Könyvtárban — párhuzamosan fejlesztett központi katalógus hosszú ideig éppen azért nem válhatott megbízható eszközzé, mert a leőhelyek megjelöléséhez nem használt kódokat, s így gyakorlatilag nem lehetett követni az intézmények gyakori névváltozását, összevonását és szétválását.

A pozsonyi Egyetemi Könyvtár *a leőhelykódok* rendszerének kimunkálásával 1965-ben kezdett foglalkozni. Időközben kiderült, hogy e kódok egyszersmind az információs intézmények nyilvántartási rendszerét is megteremthetik. Ennek köszönhető, hogy ez a munka állami kutatási részfeladattá lépett elő. 1969 óta már több központi katalógus-kiadványban használták fel a kísérleti kódokat.

A leőhelykódok rendszere az információs intézmények logikus osztályozásának elvére, a mnemotechnikára és az egyes jelek szemantikai értékére alapszik. Annak ellenére, hogy egyszerű, mégis bővíthető. Lehetővé teszi az intézmények és állományuk jellege szerinti, továbbá a típus és székhely szerinti, illetve a felsorolt szempontok kombinációiból adódó gépi keresést. A kód alfanumerikus: *3-3 betű-, illetve számjelműből áll.* A betűjeles rész kifejezi az intézmény földrajzi elhelyezkedését és típusát. A számjeles rész azonosítja a szóban forgó intézményt, miközben egyik jele a betűjeles rész adta információ pontosítását szolgálja (1. ábra).

1. ábra: A prágai ÚVTEI kódjának tagolódása

A kódrendszer továbbfejlesztése 1973 óta folyik. Ezt részint a jobb számítógépi alkalmazhatóság, részint pedig az teszi szükségessé, hogy a *prágai Szövetségi Statisztikai Hivatal* gépi intézmény- és szervezet-nyilvántartásával, illetve a benne használt jelekkel összhangba kerüljön.